

Beköszöntő

649. 46.

Icta: Dr. Tóth László e. i. rector

Mint a szegedi Egyetem rektora szeretettel és reménységgel üdvözlöm az egyetemi és főiskolai ifjuság új és nagyjelentőségű vállalkozását, az ifjuság lapjának megindítását. Nagy megpróbáltatások idejét éljük, nagy szenvedések között indult el útjára a magyar demokrácia. A tragikus magyar sors viharai között jobb jövőnk legbiztosabb záloga, mert felépítése elsősorban rá vár, a magyar ifjuságra. A magyar nép nem fog csalódní reménységében, ifjuságának alkotó, szebb jövőt formáló munkájában, ha az ifjuság mint követendő és megtartandó elvet szem előtt tartja felelősségtudatát, ha ez vezeti minden tettében, minden megnyilatkozásában. Felelősséget kell éreznie nemcsak a saját egyéni sorsáért, de az egész magyar nemzet sorsának további alkotásáért is. A XX. század közepén mindnyájan tudatában kell, hogy legyünk annak, hogy a világ sorsa egységes és oszthatatlan. Jó és rossz, siker és szenvedés egyaránt osztályrésze minbnyájunknak. A magyar sors népünk kicsinysége miatt csak egy töredéke, de elválaszthatatlan töredéke a világsors alakulásának. Ezen gondolat kell hogy mindnyájunk tudatában szüntelenül éljen és ennek figyelembevételével kell dolgoznunk a magyar jövő kialakításán, szebb jövőnk, reménységeink valóra váltásán. Ez nagy mértékben függ ifjuságunktól és az ifjuságnak ebben a munkájában most meginduló folyóirata, amelyhez sok sikert kívánok, értékes eszköze és előmozdítója legyen.

József Attila:

A számokról

Tanultátok-e a számokat?
Bizony számok az emberek is,
Mintha sok 1-es volna az írásokban.
Hanem ezek maguk számolódnak
És csudálkozik módfölött az írka,
Hogy mindegyik csak magára gon-
[dol]

Különb akar lenni a többinél
S oktalanul külön hatványozódik,
Pedig csinálhatja a végtelenségig,
Az 1 ilyformán mindig 1 marad
És nem szoroz az 1 és nem is oszt.

Vegyetek erőt magatokon
És legelőször is
A legegyszerűbb dologhoz lássatok—
Adódjatok össze,
Hogy roppant módon felnöveked-
[vén]

Az Istent is, aki végtelenség,
Valahogyan megközelítsétek.

A SZEFI

(azelőtt; Szegedi Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Szabad Szervezete) a szegedi tudományegyetem, és a tanárképző főiskola ifjuságának felekezeti, hivatásbeli, világnézeti és pártkülönbőség nélküli való egység-szervezete, az egyetemi és főiskolai ifjuság érdekeinek megvédésére, valamint kulturális és társadalmi igényeinek alkotó közösségi életet, keresztül történő kielégítésére. A szervezetnek tagja a szegedi egyetemnek és főiskolának minden beiratkozott hallgatója, továbbá mindaz a 26 éven aluli egyetemest vagy főiskolát végzett személy, aki az egyetemmel (főiskolával) közvetlen kapcsolatban van.

A szervezet élén nyole tagu elnökség áll. Az elnökség tagjait a mindenkor demokratikusan, valamennyi hallgató által megválasztott elektorok (képviselők) kéri fel. Az egyes karok érdekeit a hallgatók által választott kari vezetők képviselik és intézik. Az ifjuság gazdasági és kulturális érdekeinek szolgálatát a segítő, tájékoztató és szórakoztató szolgálat végzi. Az ifjuság érdeklődési körének megfelelően különböző munkaközösségekben fejthet ki tevékenységét. Munkaközösséget bármelyik tagnak joga van alakítani az évi munkatervnek az elnökséghez való bemutatásával.

A szervezet minden tagjára egyenlő jogok és kötelességek hárulnak. Minden egyetemi és főiskolai hallgatónak jogában áll polgárjogait választás útján érvényesíteni. Illendő viszont, hogyha társai bizalma őt állítja vezető helyre, közösségi kötelességeinek eleget tegyen és adandó alkalommal a szervezetért hajlandó legyen áldozatot is vállalni. Ezzel szemben a SZEFI vezetősége minden diákjóléti ügyben illetékes helyen eljár, harcol a diákság jobb életlehetőségeiért, résztvesz a diákjóléti bizottságban, továbbá intézkedik minden diákvédelmi kérdésben országos vo-

natkozásban is a Magyar Egyetemi és Főiskolai Egyesületek Szövetségén (MEFESZ) keresztül. Intézményesen gondoskodunk a jegyzetkiadásokról is, a hallgatók vezetéséről is. A szervezet tagjai bizonyos kedvezményekben is részesülnek, mégpedig a szegedi állami Nemzeti Színház előadásaira 50 százalékos, a filharmonikus hangversenyekre 30 százalékos kedvezményvel válthatnak jegyet, ezenkívül valamennyi szegedi könyv- és papirkereskedésben papírárból 10 százalékos, könyvekből 5 százalékos kedvezményvel vásárolhatnak és a városi gőzfürdőt is lényegesen olcsóbban vehetik igénybe.

A szervezet kiküldöttei résztvesznek az egyetemi és főiskolai hallgatókat igazoló bizottságban is és vigyáznak az egyetemi életnek a népi demokrácia szellemében történő irányítására.

Munkánkról mindig tájékoztatjuk az ifjuságot a Központi Egyetemen és a menzán kifüggesztett, rendszeresen megjelenő tájékoztató körleveleinkben. Várjuk az ifjuság javaslatait és ötleteit a Központi Egyetemen (földszint jobbra) lévő hivatalos helyiségünkben. Az elnökség ugyancsak ott nyújt felvilágosítást a szervezet életére vonatkozó bármilyen kérdésben.

Az ifjuságnak Otthonunkban (Boldogasszony-sugárút 2. I. em.) napilapok, folyóiratok, könyvtár áll rendelkezésére. Ez év folyamán igyekszünk minél több szórakozási alkalmat is teremteni.

A SZEFI belső életét, szellemét, munkatervét az *Egyetemi Élet* című időszaki kiadványunk mutatja meg. Feltétlenül olvassd!

Végül közöljük, hogy az őszi képviselőválasztásokat szept. 20-án délután 5 órakor tartjuk meg az Adytéri egyetem I. emeleti nagy előadótermében (auditorium maximum). *Élj polgári jogoddal és tartsd becsületbeli kötelességednek a szavazást.*

Péter László:

Cselekvő diákélet

A hagyomány mindig akkor kötelez, ha hozzánk szól, ma is időszerű, visszhangzik bennünk. Ilyen hagyomány a diákság életében a szervezkedés, a mozgalmi élet: az emberi társasösztönnek egy lendületes ifjusági közösségi életben való megtestesülése. A diákegyesületek, szervezetek szerte a világon a legtermészetesebb csoportosulások, nem is organizációk, hanem szinte organizmusok, spontán, ösztönösen integrálódó közösségek.

Nálunk, ezen a szomorú magyar földön, Európának e hazatos helyén, különösen hagyománya és sajátos hivatása van a diákmozgalmi életnek. Az ifjuság lélekben mindig forradalmár: Magyarországon pedig elég az ok forradalmárnak lenni. A nemzedékekben jelentkezik Ortega szerint is a világszemlélet megváltozása: minden új generáció új látásmódot is jelent. Az értelmiségi ifjuság szervezkedései ezeket az új látásmódokat akarják életté váltani s így ösztönösen a haladást képviselik a maradisággal szemben. Nálunk, a mesebeli Jánosok földjén bizony nagyon kellett az új látások, de Ady Endrénk is csak versbe tudta önteni az újba vetett hitét: *Új szelek nyögetik az ősmagyar fákat, Várjuk már, várjuk az új magyar csodákat — írta, de hiába. Pedig a szelek meg voltak, de a csoda nem akart megtörténni. A szelek ott fujdogáltak az elszakított kisebbségi ifjuság, meg az itthoni egyetemi ifjuság mozgalmáiban. Az Erdélyi Fiatalok, a Felvidéki Szent György-kör s a regöscserkész munkából kisarjadt híres, sőt hírhedt Sariós-mozgalom, a népi gondolat úttörője: ez az ifjuság a trianoni nyomorúságban megtanulta, mit jelent egyszerre nemzeti és társadalmi elnyomás alatt élni; megtanulta, de megtalálta a kivezető utat is. Amit ma, amikor a középosztály értelmiséggé emelkedéséről beszélünk, sűrűn hangoztatunk s kritériumnak fogadunk el, tudniillik a néppel való azonosulást érdeklében, gondolatban, sorsban, kultúrában, ők már akkor megvalósították. Visszatértek a néphez, a magyarsághoz s vállalták vele együtt a magyar sorsot. Ady Endre, Móricz Zsigmond és Szabó Dezső igéit szívták magukba és őket tekintették vezéreszményeiknek.*

Ráébredt döntő feladatára a csonkaország ifjusága is. A budapesti ifjuság falukutató csoportjai kiadták a jelszót: *ki a nép közé!* A Kodály-, Bartók-gyűjtötte magyar népzene csodás hatással volt a lelkekre: talán van is benne valami, ami megbűvöl és rabjává teszi az embert. Ezt a tábort is a magyar népdal ragadta meg s bármilyen furcsának látszik, ez indította el a népi-társadalmi politika útján. Szoros itt az összefüggés s nem túlzás, ha Kodály hatása és a demokratikus népi politika között oksági viszonyt föltételezünk föl: a dal hívta föl a figyelmet a népre, amely ajkán virágzott ki a nóta.

S a nóta nyomán meglátták, hogy a művészi magyar népzene igazgyöngye milyen sanyarú társadalmi körülmények közt születik. Kodály maga írja: „köznép, parasztság... hallom, mi köze lehet a művészetnek? Az, hogy a magyarság egészéből egyedül őrizte meg azt a szikrát, amelyből, ha van mivel táplálni, felgyúlhat a nemzeti művészet tüze.” A pesti diákság falujárása során rájött, hogy „amíg a magyar középosztályban nem lesz elég eszes, lelkes, és bátor ember, akik életük céljává teszik a magyar parasztságnak a nemzet tényleges tengelyévé tételét, addig nincs feltámadás, nincs szabadság” — ahogyan Asztalos Miklós írta.

A magyar diákmozgalmi élet tehát sohasem volt öncélú, teletöltlen klubélet, üres szórakozások, léha mulatozások tere. A vidám diákélet, jogászbálak dorbézolása, leitatások, bordoktorátusok s más közhelyszerű hiedelmek a dzsentrivilág sajátjai voltak; a Gyurkovits-fiúk eltűntek a diákéletből s helyettük jórészt a társadalmi és nemzeti öntudat és felelősség harcosai készítették, tervezgették a népi Magyarországot. A társadalmi tudat két szélesebb csatornából táplálkozott: a nemzeti érzésből, a magyarságból és a keresztény világ nézetéből. Szegeden, a tanyai agrársettlement alapítója, Buday György meg is vallja: „A magyar fajta sorsa s ezzel a magyar nemzet és haza sorsa is szorosan egybeesik, sőt azonos a magyar falu és tanya parasztságának sorsával, mert fajtánknak hazánkban való fokozottabb szerephez jutása és végre valóban öncélú nemzeté s ennek alapján álló állammá való kiépülése *csakis a mai intelligenciának a színmagyar parasztság lelkétől és véréből való regenerálódása útján képzelhető el és valósítható meg.*” De nemcsak nemzeti, hanem a keresztény felelősség is követeli a társadalmi fölzsabadítást. Ezért mondja Buday: „Minden út Hozzá vezet”, Krisztushoz, a szegények Megváltójához.

A tanyai agrársettlement fölismerte szegedi helyzetéből fakadó feladatait: tagjai kijártak a szegedvidéki tanyákra, falukba, segítették, támogatták a népet s közben tudományos, szociográfiai, néprajzi stb. megfigyeléseket gyűjtöttek. A belőle támadt Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiuma kiadványaival, előadásorozataival népszerűsítette a parasztság megismerésének és a népiségnek gondolatát.

A szegedi egyetemi ifjúság tehát, Buday Györggyel, Ortutay Gyulával, Bálint Sándorral, Erdei Ferencsel az élen, már húsz éve fölismerte, hogy *a diákpolitikai élet lényege nem a tüntetéseken, hanem a minőségi, a közösségért végzett munkában van.* Ez az igazság azóta még igazabbá lett: amit ők hirdettek, ma már nagy mozgalmak, pártok, szervezetek vallják és terjesztik. Nekünk — utódaiknak — kötelességünk hát mélyebbre menni: mélyebben kell keresnünk a magyar valóságban a magyar igazságot. Ez új feladat, minőségi feladat.

▲ Szegedi Egyetemi és Főiskolai Ifjúság a szegedi egyetem és főiskola diákságának szervezete. Régi vágya a diákságnak, hogy a széthúzást jelentő külön szervezkedések kiküszöbölésére és az egységes érdekvédelem céljából egyetlen közösségi szervezetet alkosson. Egy évtizede még a szegedi diákságot vagy tizenötfele egyesület szaggatta a legkülönbözőbb szempontok szerint egymással hadilábon álló egyesületekre. Ezek mindegyike egyedül akarta a diákság egyetemességét képviselni s így állandó harc volt a hegemoniáért: természetes, hogy az áldatlan harcnak a munka, a komoly építő diákélet látta kárát. A különböző, vallási, nemzetiségi, vidékszerinti, világnézeti stb. szempontok szerint megosztott ifjúság látóköre a szűk körben természetesen szűkült, egyoldalúvá vált, nem tudta megbecsülni a másik tábor; ezekből születtek a hírhedt diákverekedések, tüntetések.

Szent-Györgyi Albert, a világhírű tudós neve mindig emlékeztetés lesz a diákság előtt. Rektorsága idején alapította a Szegedi Egyetemi Ifjúságot, a szegedi diákság egységsszervezetét. Pompás otthon, szórakozási, tanulási lehetőségek álltak az ifjúság rendelkezésére.

A háború javarészt elsodorta a SzEI fölzszerelését s a demokratikus diákifjúságnak 1945 tavaszán mindent előlről kellett kezdenie. Több kezdeményezés indult meg, mert a diákság érezte, hogy szükség van az összefogásra. Először Demokratikus Egyetemi Munkaszervezet néven, majd Szegedi Egyetemi Kör néven indult meg kisebb csoportok szervező munkája. Az akkor még túlerős politikai atomizáltság gátolta az egységes szervezet kibontakozását. Voltak, akik amellet harcoltak, hogy a MADISz Egyetemi Tagozata legyen, voltak, akik függetlenek akartak lenni. A közösség döntött: viharos választás után 1945 májusában a mozgalom az Autonóm Szervezet név mellett döntött, majd az idegen „autonóm” szót „szabad”-ra cserélve a Szegedi Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Szabad Szervezete lett a szegedi diákság mozgalmának a neve. A félreértéseket okozó két utolsó szót azután legutóbb belügyminiszteri figyelmeztetésre elhagytuk, így lettünk SzEFI-vé.

Az egység sokkal jobban megvalósult, mint azelőtt. Táborunkban vannak a tanárképző főiskola hallgatói is, hiszen semmi érdekellentét nincsen közöttünk. Mindenki érzi, hogy szükség van egységes ifjúsági mozgalomra: hiszen ha a pártpolitikai szempontot tennénk a diákélet tengelyévé, széthasadna minden egységes érdek, meg lenne mérgezve a diákközösségi élet, a differenciált diákságot semmi egységes építőmunkára nem lehetne összehozni.

Mi tehát a megcseperedési pont, ami összefűz bennünket? Diák vagy? Köztünk a helyed! Legyél marxista vagy krisztushitű, magyar vagy szerb, kommunista vagy kiscgazda, szegedi diák vagy: *érdekeid, tanulmányaid, életed a szegedi egyetemhez, főis-*

kolához, társaidhoz, szóval a közösséghez fűznek. Légy individualista vagy kollektivista, beláthatod, hogy a társadalomban, emberek között, emberek nélkül nem lehet élni. Pártbeli és magánéleted osztálytársaid, világnézeti bajtársaid mellé állít, itt hivatásod, jövőd munkatársait s értelmiségi sorstársaid találod. Itt tanulsz köztünk, egy levegőt szívunk, illő, hogy — ha föltagasunk nem is azonos — ismerjük egymást, együtt szórakozzunk, tanuljunk, támogassuk egymás látókörét. Ellenfelek lehetünk, de ellenségek soha.

Ez a gondolkodásmód hozta létre az automatikus tagság ötletét. A SzEFI-nek minden egyetemi polgár és főiskolai hallgató tagja; mindenkinek polgárjogai vannak: szabadon választ és őt is választhatják. Így a nézeteitérések a demokratikus választás segítségével kiegyenlítődnek; az ellentétekből nem lesz új egyesület s ebből ádáz egyesületközi harc: „családban marad” a különvélemény s a választás többségi elve alapján az egyetemes diákpolitikában érvényesül. Nem lehetnek intrikák, különtámadások, „fúrások”: *alkotmányos lehetősége van — a képviselőválasztás révén — minden egyéni, vagy csoportérdek, vélemény érvényesülésének, anélkül, hogy ez kizárólagosságot, egyeduralmat jelentene mások fölött.*

Szervezet szempontjából tehát a SzEFI helyzete az eddigiekénél sokkal előnyösebb: megvalósult a teljes diákegység, mégpedig nem erőszakos, hanem demokratikus úton. Másfélezer diák érezheti egy közösség tagjának magát s érezteheti egyetemes akaratát mindenkivel szemben, „akit illet”. Más szempontból is hasznos a SzEFI szervezete: az egyetemes diákerdeket képviselő egységsszervezet a speciális érdek védelmére és sajátos feladatok végrehajtására kari szervezetekből s egy főiskolai szervezetből áll, lényeges autonómiával és választott kari vezetével. Még jelentősebb, hogy a mennyiségi súly mellett kidomborodik a diákmozgalom minőségi jellege: az önkéntes munkásokból alakult 10—20 tagú munkaközösségek az igazi diákélet, a közösségi munka hordozói. A mozgalom belső, önképző és önnevelő élete, itt zajlik le. *A diákpolitikát, szociális érdekvédelmet, tömegért igénylő akciókat az egységsszervezet, a szórakozást, klubszerű közösségi életet a kari szervezetek, a munkát, önképzést, művelődést a munkaközösségek végzik. Ez a három munka teszi együttesen a SzEFI-t és a szegedi diákéletet.*

Persze, bármilyen eszményi is a keret, csak csontváz az, ha nincs benne élet. Tavaly a kezdet kezdetén voltunk s elemi anyagi nehézségekkel, közömbösséggel, sőt néhol ellenségeskedéssel kellett megküzdőnünk, nem csoda, ha a munka dandárja kevesek nyakába szakadt. Bár nem vagyok oly derűlátó, hogy a fenti nehézségeket ma már legyőzöttnek hinném, de tudom, hogy a helyzet javult: *ifjúságunkban lappangva él a közösségi érzés s életté válik, csak meg kell teremteni a lehetőségeket.*

Egységes diákéletkeretben tehát szabadon folyhatik a közösségi munka. Otthon, laptár, könyvtár, játék-, nótá-, tánc-alkalmak stb. az ifjúság rendelkezésére állnak, úgyszintén a különféle kedvezmények, csak élni kell vele. A különféle diákszociális ügyekben a szervezet elnöksége érvényesíti befolyását s képviseli másfélezer szegedi diák érdekét.

De ez csak egyik oldala a dolognak. *Jogokkal — az igazság egyik részével — élni aránylag könnyű; élni kell — az igazság tartalmának másik felével — a kötelességekkel is.* Kinek-kinek tehetsége, érdeklődési köre, hajlama szerint bele kell állnia egy-egy munkaközösség munkasodrába és dolgoznia kell saját maga, társai, a diákság javára, dicsőségére. Minőségi munkánk nem maradhat véka alatt; kollektív, társadalmi kincsé kell lennie; meg kell mutatni a magyar társadalomnak, hogy a magyar ifjúság minden vonalon — politikai, kulturális és társadalmi tekintetben is — megtalálta a helyét a demokráciában, érzi föladatait s egyenesen halad céljai elérésére.

Feladataink helyzetünk által szinte meghatározottak. *Ifjúság* vagyunk, nem kétséges, hogy lendület, munkatempó és haladó szellemiség a legfőbb ismertetőjegyünk. *Egyetemi vagy főiskolai hallgatók* vagyunk, tehát olyanok, akik eljegyeztük magunkat egy tudománnyal, tudományos hivatással. Ifjúsági életünknek szerves része kell legyen az önálló tudományos munkálkodás azokon a területeken, ahol még feladatok várnak ránk. Mégpedig elsősorban *a magyar valóság kutatása a feladatunk*, hiszen azt rajtunk, néhány ezrünkön kívül senki a világon el nem végzi. Szemléletünknek minden tudomány területén *hungarocentrikusnak* kell lenni: elsősorban az legyen a fontos, ami népünket, sorsunkat, földünket érinti, érdekli. Aztán: szegediek is vagyunk s ha szüleink másutt is élnek, 4—5 éven át Szegedhez köt a sorsunk. Furcsa lenne, ha éveken át itt élve, nem ismernénk meg Szeged multját, népét, földjét s *az Alföld sajátos életét*. Munkánknak mindenütt ki kell domborítani egy különleges szegediséget: egy sajátos alföldi szint, amely kiegészítő szint ad az egyetemes magyar kultúra spektrumának. Karra és szakra való tekintet nélkül gazdag munkalehetősége nyílik ifjúságunknak alföldi szemmel végzendő tudományos munkájához az Egyetemi Szociális Telep legkülönbözőbb munkaterületein és az Alföldi Tudományos Intézet szakosztályaiban. Az előbbi most indul s munkája elsősorban az ifjúságra hárul; az utóbbit még ezután kell meghódítanunk az ifjúság számára. Fog is ez menni, hiszen a jó munkát sohasem gátolják: csak ember legyen, aki követi Teleki Pál szavát és „kötelességet keres.”

A tett az első, a szó második: egy év után és újabb egy év előtt ez a Széchenyi-idézet legyen a jelmondatunk.